

OŚRODEK DOKUMENTACJI I STUDIUM PONTYFIKATU JANA PAWŁA II

Drodzy Członkowie i Przyjaciele!

Fundację Jana Pawła II stanowią ludzie, którzy włączyli się w dzieło utrwalenia i propagowania nauczania Papieża z Polski. Wśród nich są ci, którzy związali lata swojej pracy z instytucjami Fundacji, takimi jak Polski Instytut Kultury Chrześcijańskiej czy nasz Ośrodek Pontyfikatu. Podczas wizyty w Lublinie we wrześniu br. miałem okazję ponownie spotkać się z ks. Stefanem Wyleżkiem i ks. prof. Marianem Radwanem SCJ. W tym numerze zamieszczamy fragment rozmowy przeprowadzonej z ks. Radwanem. Właśnie z jego inicjatywy powstał program stypendialny Fundacji. Pomysł ten był pierwotnie wynikiem jego podróży do ZSRR, mających na celu poznawanie

dokumentów świadczących o obecności Kościoła katolickiego i polskiej kultury na ziemiach wschodnich. Jego inicjatywa spotkała się z wielkodusznym odzewem Ojca Świętego i jest kontynuowana do chwili obecnej. Odwiedzając księży sercanów, Jana Strzałkę i Roberta Ptaka w Domu Fundacji JP II w Lublinie, mogłem się przekonać, że dzieło to rozwija się i odnawia. Dom przeszedł bowiem gruntowny remont, by mógł służyć przez następne lata studentom. Pisząc o osobach związanych z Fundacją, chciałbym, także w imieniu Członków i Przyjaciół Fundacji, podziękować siostrze Remigii Sawickiej, która przez 14 lat pracowała w rzymskim Ośrodku Pontyfikatu. Od lipca br. podjęła nowe

obowiązki zakonne w Krakowie. W tym numerze E-Biuletynu s. Julia Knurek przedstawia pokrótce jej pełną poświęcenia pracę. Siostra Remigia pozostawiła nam przede wszystkim świadectwo wiary w świętych obcowanie. Wszystko, czego się podejmowała, czyniła z miłości do Jana Pawła II, bardzo rzetelnie, nie szczędząc sił i czasu. Żegnając się wypowiedziała słowa, że św. Jan Paweł II czuwa nad nami i wspiera nas w naszej pracy. Był to wyraz jej głębokiego, duchowego przekonania

i osobistego doświadczenia. Będzie nam jej brakować, ale przykład Siostry pozostanie wzorem i zobowiązaniem. Myślę, że dla wszystkich. Dlatego jestem przekonany, że obchody 100-lecia urodzin Jana Pawła II są sposobnością nie tyle do licznych celebracji, lecz by odnowić osobistą, duchową relację z Założycielem i świętym Patronem Fundacji. Z tej duchowej więzi zrodzi się zapał do dalszej pracy, rzetelność w spełnianiu obowiązków, nowe inicjatywy i radość z dzielenia się wiarą i współtworzenia wspólnoty, jaką jest Fundacja.

Ks. Andrzej Dobrzyński

Praca, która była misją...

Gdy kilka lat temu rozpoczynałam swą pracę w rzymskim Ośrodku Pontyfikatu JPPII nie wiedziałam, że będzie to dla mnie czas nabywania wielu nowych umiejętności, poznawania tajników pracy archiwistycznej, muzealnej, kontaktu z wielojęzyczną literaturą specjalistyczną zebraną w wyjątkową kolekcję biblioteczną. To, co dziś mogę nazwać „fascynującą rzymską przygodą” było możliwe przede wszystkim dzięki życzliwej, cierplivej obecności i pomocy s. Remigii Sawickiej, z którą dane mi było współpracować w ciągu siedmiu minionych lat. W lipcu br. po 14 latach ofiarnej posługi Siostra zakończyła pracę w Ośrodku Pontyfikatu i zgodnie z decyzją zakonnych przełożonych podjęła obowiązki w Domu Generalnym sióstr sercanek w Krakowie. To ona nauczyła mnie wszystkiego, co konieczne do kontynuowania dzieła dokumentowania i opracowywania bogatej i różnorodnej spuścizny związanej

S. Remigia Sawicka

z pontyfikatem Papieża Polaka – i w zdaniu tym nie ma żadnej przesady... Jest osobą, która wypełnienie powierzonych sobie obowiązków traktuje jako misję, a w wykonywane prace angażuje całe bogactwo talentów i darów, jakimi została obdarowana. Któż z odwiedzających to miejsce nie pamięta znawstwa i pasji, z jaką opowiadała o zgromadzonych w Ośrodku pamiątkach przekazanych Janowi Pawłowi II. Niezależnie od liczby chętnych do zwiedzania, czasami z jedną, dwiema osobami, nieraz nawet parę razy dziennie, po dwie, trzy godziny przemierzała korytarze i pomieszczeniach Domu Polskiego. Była pomysłodawczynią i autorką wielu wystaw

tematycznych eksponowanych w witrynach i pomieszczeniach Ośrodka. Dbała przy tym, aby prezentowane muzea były też inspiracją do budowania bogatej narracji pełnej odnośników do historycznego kontekstu pontyfikatu, wypowiedzi Jana Pawła II, dziejów Ojczyzny i świata. Przed wyjazdem wyznała, że z perspektywy minionych lat widzi, jak te spotkania i rozmowy często przekształcały się w katechezę. Przez parę lat s. Remigia zaangażowana była w tworzenie elektronicznej ewidencji obiektów muzealnych zgromadzonych w Ośrodku. Skrupulatne spisywanie informacji o papieskich darach z ksiąg inwentarzowych, porządkowanie i zabezpieczanie eksponatów łączyła z troską o uzupełnianie materiałów archiwalnych pozwalających lepiej poznać okoliczności przekazania ich Papieżowi. Czasami miało to formę telefonicznych rozmów, korespondencji z donatorami, ich najbliższymi i prowadziło do niezwykłych odkryć. Obdarzona

wrażliwością historyka miała świadomość, że świadkowie pontyfikatu odchodzą i jest to być może ostatnia szansa, aby utrwalić i udokumentować ich wspomnienia ze spotkań i kontaktów z Papieżem. Wiele na temat jej pracy mogliby powiedzieć badacze, naukowcy, doktoranci i studenci, którym pomagała w prowadzonych w Ośrodku kwerendach, konsultowaniu literatury oraz ci, którym udostępniała skany publikacji i materiałów archiwalnych. Doskonała znajomość wydarzeń pontyfikatu, papieskiego nauczania, zasobu bibliotecznego, który w dużej mierze został przez nią skatalogowany, sprawiały, że jej pomoc często przekraczała oczekiwania poszukiwaczy. Ostatnie miesiące pracy w Ośrodku poświęciła skrupulatnemu opisywaniu kilkutyśięcznego zasobu fotografii, uzupełnianiu inwentarzy, porządkowaniu zbiorów prasowych. Gdy teraz korzystam z owoców jej wielkiej pracy z podziwem dostrzegam pełną pokory postawę osoby świadomej, że jest tylko jednym z ogniw długiego łańcucha ludzi pochylających się z troską o zachowanie gromadzonego przez wiele lat dziedzictwa. Za to świadectwo jestem jej ogromnie wdzięczna.

S. Julia Knurek

Ks. prof. Marian Radwan

sercanin, profesor KUL, historyk i badacz dziejów XIX w. W latach 1984-1992 był dyrektorem Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej w Rzymie. Po utworzeniu programu stypendialnego dla młodzieży z krajów byłego obozu socjalistycznego w ramach działalności Fundacji JPPI przeniósł się do Lublina, gdzie otworzył Pracownię Naukową Fundacji. W 1992 r. rozpoczął budowę Domu Fundacji JPPI w Lublinie dla stypendystów i został jego pierwszym dyrektorem. W latach 70. i 80. XX w. wielokrotnie wyjeżdżał do Kazachstanu i do Rosji. Był także na Ukrainie, Litwie i Białorusi, dzięki czemu poznał tamtejszą społeczność oraz sytuację Kościoła katolickiego na tych terenach. Przez lata prowadził badania w archiwach na terenie Rosji i Ukrainy, których wynikiem są liczne prace na temat Kościoła katolickiego i unickiego na tych terenach. Jako duszpasterz i naukowiec angażował się w pracę w Seminarium Duchownym w Petersburgu oraz Gródku na Ukrainie, gdzie wykładał Katolicką Naukę Społeczną.

Jak to się zaczęło?

O działalności stypendialnej Fundacji Jana Pawła II

Poniżej publikujemy fragment wywiadu z ks. prof. M. Radwanem, który przeprowadził ks. Andrzej Dobrzyński. Całość rozmowy zostanie opublikowana w formacie audio na ośrodkowym portalu SoundCloud.

„Znalazłem się na kolacji u Ojca Świętego zaproszony przez księdza prałata Stanisława Dziwisza, dzisiejszego kardynała. Pamiętam jak dziś... nie wiedziałem jak to zacząć, jak prosić, ale w pewnym momencie powiedziałem, że przyjechałam z taką nieśmiałą prośbą: proszą mnie by studenci, niekoniecznie Polacy, ale ludzie wierzący z Syberii, z Nowosybirsk – a sam Nowosybirsk to wielkie miasto i wielki ośrodek intelektualny, uniwersytecki – mogli przyjeżdżać na stypendia do Lublina na KUL. Nieśmiało mówiłem o tym Ojcu Świętemu... pamiętam do dzisiaj, nic się nie odezwał, popatrzył na prawo, na księdza Dziwisza. Nie wiem czy mieli jakieś znaki, czy mrugnął do niego. Za chwilę ks. Dziwisz się odezwał:

- A ile chciałeś tych stypendiów?
- Chciałem dziesięć.
- No to masz pięćdziesiąt, zaczynaj robotę.

[...] Po kilku latach w pracy w Instytucie Kultury Polskiej przy Porta Angelica w Rzymie wróciłem do Lublina i zaprosiłem pierwszych stypendystów.”

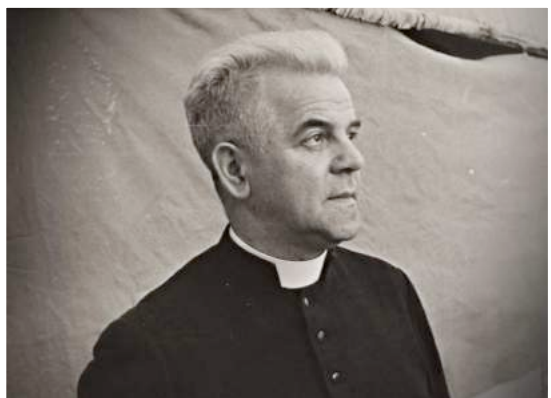

Ks. Radwan podczas z wyjazdu na Kazachstan.

Langmanowie – ojciec i syn. Dwie ścieżki wspierania kultury polskiej

W zbiorach Ośrodka Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie uwagę zwraca zespół eksponatów pochodzący z prywatnych zbiorów księdza Jerzego Langmana (1903-1982), który był historykiem sztuki, wykładowcą akademickim, a przy tym erudytą, znawcą Wiecznego Miasta oraz kolekcjonerem.

Po śmierci księdza Langmana w 1982 r. spadek przejął jego brat Wojciech – wykonawca testamentu, który w następnym roku część kolekcji złożył najpierw w depozycie do Ośrodka Dokumentacji i Studium Pontyfikatu, a w czerwcu 1990 r., na dzień przed swoją śmiercią oficjalnie podarował owe zbiory. Kolekcja obejmuje przede wszystkim rzeźby (głównie odlewy – repliki w brązie, ale również w drewnie i gipsie), grafiki (drzeworyty, linoryty, litografie, ksylografie), obrazy (olejne, akwarele, tempery – na płótnie oraz na desce), witraż oraz projekty witraży na kartonach. Jeśli mowa o temacie tychże dzieł to dotyczy on przede wszystkim sztuki sakralnej, ale zdarzają się poszczególne egzemplarze przedstawiające: portrety, akty oraz postaci mitologiczne. Przekazanych zostało ponad sto artefaktów, które są efektami twórczości 14 malarzy, 18 rzeźbiarzy (oraz kilkorga

Ks. Jerzy Langman

Justyna Staroń

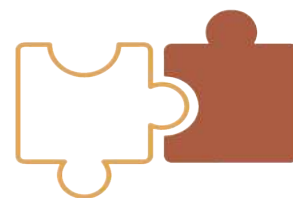
doktor nauk humanistycznych
w dziedzinie literaturoznawstwa.
Interesuje się literaturą XX wieku,
zwłaszcza w ujęciu edytorskim
i filologicznym. Współpracuje przy
różnych inicjatywach z Ośrodkiem
Dokumentacji i Studium Pontyfikatu
Jana Pawła II w Rzymie.

artystów niezidentyfikowanych), wśród nich między innymi: Konstanty Brandel, Ernest Edmund Kosmowski, Stefania Ordyńska-Stadnik, Krystyna Wróblewska, Kazimierz Zielekiewicz (Caziel), Jadwiga Bohdanowicz-Konczewska, Oskar Sosnowski.

Największą estymą Jerzy Langman darzył rzeźby swojego ojca – Zygmunta. Stał się nie tylko opiekunem jego twórczości, lecz także dokładał wszelkich starań, by zachować pamięć o nim, dzięki czemu do rzymskiego Ośrodka Pontyfikatu JP II trafiły 23 odlewy rzeźb wykonanych w brązie. Kolekcję można podzielić na pięć działów, mając na względzie tematykę: portretowe, religijne, mitologiczne, alegoryczne i krajobrazowe. Przedstawiając ten niewielki fragment bogatych i różnorodnych zbiorów mam nadzieję, zachęcić czytelników do zapoznania się ze spuścizną pozostawianą przez Langmanów. Zygmunt i Jerzy wybrali dwie różne ścieżki wspierania polskiej kultury – pierwszy poprzez dołożenie własnej

twórczości w zasób dziedzictwa narodowego, drugi jako historyk sztuki i opiekun twórczości ojca i innych artystów. Tekst stanowi fragment referatu wygłoszonego podczas XLI Sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, która odbyła się w Lublinie, w dniach

14–18 września br. Artykuł w poszerzonej wersji będzie opublikowany w tomie pokonferencyjnym oraz na stronie internetowej Ośrodka.

Ośrodek Pontyfikatu Jana Pawła II - naukowe centrum dziedzictwa Papieża Polaka

Julia Dziwoki

doktor habilitowana nauk humanistycznych w dziedzinie historii, specjalność - historia najnowsza i archiwistyka.

Beata Urbanowicz

doktor habilitowana nauk humanistycznych w dziedzinie historii.

We wrześniu br. w ramach projektu naukowo-badawczego Erasmus+ STT dr hab. Julia Dziwoki i dr hab. Beata Urbanowicz z Uniwersytetu im. Jana Długosza w Częstochowie odbyły staż naukowy w rzymskim Ośrodku Pontyfikatu JP II.

Celem kwerendy archiwalnej i bibliotecznej było pogłębienie dotychczasowych zainteresowań badawczych w zakresie opracowania źródeł do dziejów pontyfikatu Ojca Świętego Jana Pawła II (1978-2005) i ich współczesnej recepcji naukowo-dydaktycznej. Owoce poznania organizacji i zasobów archiwum oraz biblioteki Ośrodka Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie zostaną wykorzystane w wykładach i zajęciach związanych z realizacją programu nauczania specjalności archiwistycznej i nauczycielskiej, jak również w wykładach popularyzujących dzieło Ojca Świętego Jana Pawła II.

Opracowane materiały archiwalne i biblioteczne będą stanowiły również podstawę do przygotowania publikacji naukowych.

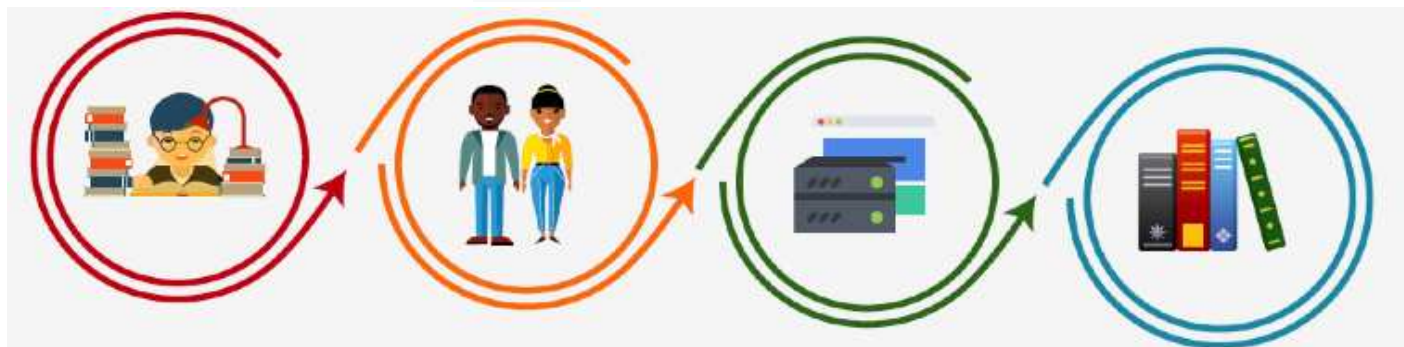
Co w tym roku mówią o nas liczby?

Zwiedzający Muzeum

1 035

Nabytki biblioteczne

233

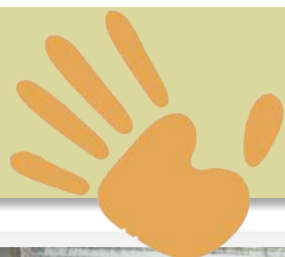

Wizyty w czytelnii

270

Udostępnione skany

5 000

Aktualności

W niedzielę, **9 czerwca br.** w Ascoli Piceno, odbyła się konferencja poświęcona Janowi Pawłowi II. Wydarzenie to było podsumowaniem współpracy Ludoteki Wojtek ze Szkołą Podstawową nr 1 w Katowicach w ramach projektu zatytułowanego „Jan Paweł II. Z ziemi polskiej do włoskiej”. Była to też okazja do przypomnienia zorganizowanych w minionym roku szkolnym zajęć, warsztatów i wycieczek m.in. pobytu w Domu Polskim w Rzymie oraz wizyty w Ośrodku Pontyfikatu Jana Pawła II. Podczas części referatowej głos zabrał ks. Andrzej Dobrzyński, który podzielił się paroma refleksjami dotyczącymi osoby i dzieła Jana Pawła II oraz przedstawił kulturalny i międzynarodowy profil Fundacji JP II. Galeria fotografii z tego wydarzenia dostępna jest na ośrodkowym profilu Flickr.

W lipcu br. po 14 latach ofiarnej posługi s. Remigia Sawicka zakończyła pracę w Ośrodku Pontyfikatu. Zgodnie z decyzją zakonnych przełożonych podjęła obowiązki w Domu Generalnym sióstr sercanek w Krakowie.

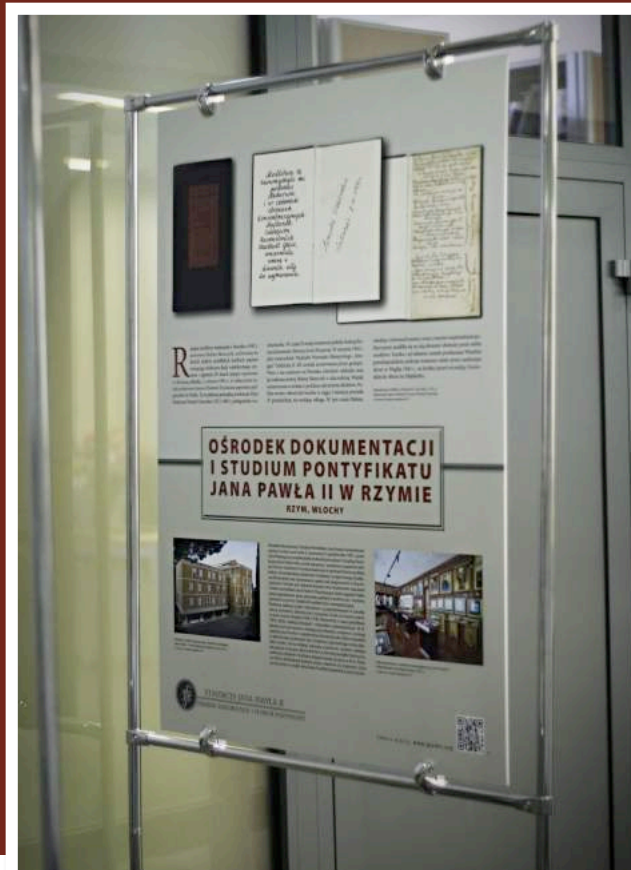

dr Justyna Staroń, która podczas sesji otwartej przedstawiła referat pt. „Langmanowie – ojciec i syn. Dwie ścieżki wspierania kultury polskiej”, przygotowany w oparciu o materiały zdeponowane w zbiorach Ośrodka.

W dniach **14-18 września br.** w Lublinie miała miejsce XLI Stała Konferencja Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie (MAB). Po raz szósty w Polsce, a drugi raz w Lublinie spotkali się przedstawiciele dwudziestu pięciu instytucji z dziewięciu krajów rozszaniach po czterech kontynentach. W tym roku głównym organizatorem MAB-u było Archiwum Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii, przy współudziale Ośrodka Pontyfikatu JPPII w Rzymie, Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie i Biblioteki im. Wandy Stachewicz w Montrealu oraz niezrzeszonego partnera polskiego: Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. W Lublinie Ośrodek Pontyfikatu reprezentowali: ks. Andrzej Dobrzyński, s. Julia Knurek oraz

Podczas lubelskiej sesji zainaugurowana została też wystawa „Polonica emigracyjne”, w której przygotowanie włączone zostały wszystkie organizacje członkowskie MAB. W ramach ekspozycji przybliżające zbiory poszczególnych instytucji, Ośrodek Pontyfikatu zaprezentował rękopis modlitwy więźniarek z Pawiaka z 1942 r. przekazany Ojcu św. przez Wandę Ossowską, 2 czerwca 1991 r. w Lubaczowie. Wystawa będzie udostępniona szerokiej publiczności w kilku miejscach w Polsce. W najbliższym czasie będzie ją można obejrzeć przed siedzibą Stowarzyszenia Wspólnota Polska (w plenerze, na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie) oraz w Muzeum Emigracji w Gdyni. Zainteresowanie ekspozycją wyraził także Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Ponad 160 osób wzięło udział w II Warsztatach Muzyki Liturgicznej, które odbyły się w dniach **13-15 września br.** w parafii św. Barbary w śląskich Czechowicach-Dziedzicach. Trzydniowe otwarte warsztaty obejmowały ćwiczenia praktyczne, jak również krótkie wykłady z zakresu teorii muzyki liturgicznej. Zajęcia poprowadzili znani w środowisku muzycznym twórcy i kompozytorzy: Paweł Bębenek, Hubert Kowalski i Piotr Pałka.

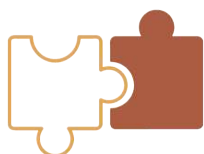

Wydarzeniu towarzyszyła okolicznościowa wystawa związana z I pielgrzymką do Polski Jana Pawła II zorganizowana przez Ośrodek Pontyfikatu JPII oraz Stowarzyszenie Hart.

W dniach **22-23 października br.** w Krakowie odbyła się konferencja upamiętniająca 50 rocznicę pierwszego polskiego wydania „Osoby i czynu” – jednego z fundamentalnych dzieł filozoficznych Karola Wojtyły.

Współorganizatorem wydarzenia obok Katedry Filozofii Człowieka na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Zakonu Rycerzy Kolumba był rzymski Ośrodek Pontyfikatu.

Przez cały **październik** w Ośrodku Pontyfikatu trwają intensywne prace nad porządkiem zasobów archiwalnych. W ciągu ubiegłych miesięcy s. Remigia Sawicka zewidencjonowała kilkanaście tysięcy fotografii. W ramach pomyślnej współpracy z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych prace kontynuowała Anna Chursan z Archiwum Państwowego w Lublinie, która zajmowała się opracowaniem Archiwum Karola Wojtyły oraz dokumentacji wydawniczej Ośrodka. Zbiory te obrazują całokształt działalności Wojtyły jako biskupa, arcybiskupa metropolity krakowskiego i kardynała od końca lat pięćdziesiątych XX w. do czasu pontyfikatu. W niedługim czasie planowane jest również podjęcie bliższej współpracy z Narodowym Archiwum Cyfrowym w zakresie opracowania mających niejednokrotnie unikatowy charakter materiałów audiowizualnych. Mamy nadzieję, że w nieodległej przyszłości Ośrodek zostanie włączony do Zintegrowanego Systemu Informacji Archiwalnej polskich archiwów państwowych, a swoje zasoby będzie mógł udostępnić na portalu www.szukajwarchiwach.pl.

22 października br. w liturgiczne wspomnienie św. Jana Pawła II rozpoczął się na nowo cykl comiesięcznych Mszy św. w języku włoskim animowanych przez Ośrodek Pontyfikatu. Po wakacyjnej przerwie, od października wznowione zostały cotygodniowe spotkania biblijne.

KONTAKT

Ośrodek Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II

Via Cassia 1200 00189 ROMA ITALY

Centrala: (+39) 06 303 65 181

Fax: (+39) 06 303 103 99

Email: info@jp2doc.org

Facebook: [@osrodekpontyfikatuJP2](https://www.facebook.com/osrodekpontyfikatuJP2)